

Sygn. akt II Ca 887/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sławomir Krajewski (spr.)
Sędziowie:	SO Agnieszka Tarasiuk - Tkaczuk SO Mariola Wojtkiewicz
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Alaszewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 roku w S.

sprawy z powództwa **E. G. (1)**

przeciwko **G. Ł.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - P.
i Zachód w S. z dnia 19 października 2015 roku, sygn. akt IX C 74/15

oddala apelację.

SSO Agnieszka Tarasiuk – Tkaczuk SSO Sławomir Krajewski SSO Mariola Wojtkiewicz

Sygn. akt II Ca 887/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 października 2015 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, po rozpoznaniu sprawy o sygn. akt IX C 74/15, oddalił powództwo E. G. (2) przeciwko G. Ł. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wykonalności.

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach:

W dniu 24 kwietnia 2014 roku G. Ł. wniósł o zasądzenie od E. G. (2) kwoty 8782,32 zł z ustawowymi odsetkami tytułem należności z umowy zlecenia z dnia 17 lutego 2014 roku.

Orzekając w zakresie powyższego żądania Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie nakazem zapłaty z dnia 06 czerwca 2014 roku, I Nc-e (...), wydanym w postępowaniu upominawczym orzekł, że pozwana powinna zapłacić na

rzecz powoda kwotę 8782,32 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty. Ponadto nakazano pozwanej zapłatę na rzecz powoda 1310 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie nadał klauzulę wykonalności powyższemu prawomocnemu nakazowi zapłaty.

Postanowieniem z dnia 2 października 2014 r. o sygn. akt I Nc-e 563192/14 Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie odrzucił sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty.

Na podstawie ww. tytułu wykonawczego G. Ł. wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja w tym zakresie prowadzona jest przez Komornika Sądowego przy Sadzie Rejonowym Szczecin - P. i Zachód w S. D. K. pod sygn. akt KM 391/14.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za bezzasadne, w świetle art. 840 § 1 pkt 1-3 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że powódka wiązała swe roszczenie z kwestiami dotyczącymi przebiegu postępowania w sprawie Nc-e (...). Zdaniem powódki, obowiązek spełnienia na rzecz pozwanego świadczenia wskazanego w tytule wykonawczym nie istnieje, gdyż pozwany w trakcie obowiązywania umowy nie wywiązał się z warunków zlecenia, nie wzywał powódki do wykupu weksla - będącego zabezpieczeniem roszczeń – do czego był przez powódkę wzywany, nadto weksel został wypełniony bezprawnie. Wskazała, że pozwany nie wykazał zasadności i wysokości roszczenia, przedkładając w postępowaniu rozpoznawczym jedynie wypełniony weksel.

W świetle powyższego, zdaniem Sądu, podstaw uwzględnienia powództwa strona powodowa upatrywała w art. 840 § 1 pkt k.p.c.

Powództwo oparte na takich podstawach Sąd Rejonowy uznał za bezzasadne, bowiem okoliczności podnoszone przez powódkę nie dotyczyły prawidłowości postępowania w sprawie I Nc-e (...) oraz postępowania klauzulowego i sprzeciwu związanego z tą sprawą. Powódka pomijała, że tytuł egzekucyjny, którego dotyczyło powództwo jest orzeczeniem sądu. Istnienie stwierdzonego nim obowiązku nie może być kwestionowane w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego. Możliwość taka dotyczy tylko tytułów niebędących orzeczeniem sądu. Podobnie powódka nie mogła powoływać się na okoliczności dotyczące wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności temu tytułowi egzekucyjnemu, jako że chodziło o nadanie klauzuli na orzeczenie sądu. Także postanowienie sądu odrzucające sprzeciw powódki, jako orzeczenie sądu, nie podlegało ocenie w trybie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

Z uwagi na powyższe Sąd za bezprzedmiotowe uznał czynienie szczegółowych ustaleń co do przebiegu postępowania w sprawie prowadzącej do wydania tytułu wykonawczego wskazanego w pozwie. Kwestie proceduralne mogą być bowiem rozpatrywane jedynie w toku postępowania, w którym tytuł ten został wydany poprzez zaskarżenie orzeczeń w trybie środków odwoławczych lub nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Proces wywołany powództwem przeciwegzekucyjnym nie służy kontroli prawidłowości orzeczeń wydanych w innym postępowaniu sądowym.

Zważając na powyższe Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, orzekając jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka i wniosła o domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku zaocznego oraz zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podniosła, iż nadal zaprzecza istnieniu roszczenia, albowiem dług w stosunku do pozwanego nie istnieje, a sam weksel został wypełniony w sposób bezprawny. Zdaniem skarżącej potwierdzeniem tego jest postępowanie karne toczące się przeciwko pozwanemu przed Sądem Rejonowym w Legionowie II Wydział Karny, sygn. akt II K 355/15, wszczęte w oparciu o złożone przez powódkę zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 286 §1 k.k. Oznacza to, iż pozwany uzyskał tytuł wykonawczy zaopatrzony w klauzulę wykonalności w sposób przestępczy, zaś powódka kwestionuje zasadność i wymagalność obowiązku objętego tym tytułem.

Niezależnie od powyższego apelująca zarzuciła brak skutecznego doręczenia jej powyższego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, przez co była pozbawiona prawa do obrony w szczególności wniesienia sprzeciwu i wykazania w nim braku zasadności powództwa.

W tej sytuacji, zdaniem apelującej, zostały spełnione przesłanki wskazane w art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c., który powódka wskazała jako podstawę prawną swojego żądania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jako niezasadna podlegała oddaleniu.

W rozpoznawanej sprawie powódka E. G. (1) domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 06 czerwca 2014 r., sygn. akt VI Nc-e 56319/14, wydanego w sprawie z powództwa G. Ł. przeciwko E. G. (1) o zapłatę, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2014 roku. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazała przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., zaś w zakresie podstawy faktycznej podniosła w pozwie zarzuty koncentrujące się wokół kwestii braku istnienia obowiązku stwierdzonego tytułem wykonawczym, podnosząc, że pozwany nie wywiązał się on należycie z warunków łączącej strony umowy zlecenia, nadto w sposób bezprawny wypełnił weksel (nie wzywał powódki do wykupu weksla), jak również nie wykazał zasadności i wysokości swego roszczenia .

Z uwagi na charakter roszczenia dochodzonego przez stronę powodową w tym postępowaniu, oceny tego, czy powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego można uznać za zasadne w świetle okoliczności faktycznych sprawy, należało dokonać przez pryzmat przesłanek powództwa opozycyjnego ujętych w art. 840 § 1 k.p.c., w myśl którego, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli: 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście; 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie; 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Ww. przepis statuuje trzy podstawy powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (tzw. powództwo przeciwegzekucyjne), których możliwość skutecznego podniesienia zależy od rodzaju tytułu egzekucyjnego, któremu nadano klauzulę wykonalności. Jeżeli bowiem tytuł egzekucyjny nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej (np. akt notarialny, bankowy tytuł egzekucyjny), zarzuty mogą zostać oparte na dwóch podstawach powództwa, tj. ujętych zarówno w punkcie 1 jak i punkcie 2 przepisu art. 840 § 1 k.p.c., i dotyczyć także zdarzeń sprzed powstania tytułu egzekucyjnego. Zgoła odmiennie rzecz się ma jednak w przypadku tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej (tj. prawomocnego orzeczenia sądu lub referendarza sądowego). Dłużnik nie może bowiem w drodze powództwa opozycyjnego zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny (por: wyrok SN z dnia 12 grudnia 1972 r., II PR 372/72), a jedynie może przeczyć treści innych tytułów egzekucyjnych, których nie chroni prawomocność materialna czy zawisłość sporu, np. ugody sądowej, aktu notarialnego, bankowego tytułu egzekucyjnego (por: postanowienie SN z dnia 27 listopada 2003 r., III CZP 78/03).

W niniejszej sprawie powódka domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 6 czerwca 2014 r., sygn. akt VI Nc-e 56319/14. Oznacza to niechybnie, że wywiedzione w rozpatrywanej sprawie powództwo

przeciwegzekucyjne zostało skierowanego przeciwko sądowemu tytułowi egzekucyjnemu, a zatem jego podstawą nie mógł być wskazywany przez powódtkę przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

Zgłoszone w tym postępowaniu powództwo przeciwegzekucyjne mogło być oparte jedynie na podstawie ujętej w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne.

W świetle cytowanego przepisu, dłużnik może w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego skierowanego przeciwko orzeczeniu sądu żądać pozbawienia jego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego (tj. po wydaniu wyroku, postanowienia orzekającego co do istoty sprawy, nakazu zapłaty) nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie stwierdzone tym tytułem wygasło albo nie może być egzekwowane. W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, że z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której zostało wydane. W związku z tym podstawą powództwa opozycyjnego – skierowanego przeciwko sądowemu tytułowi egzekucyjnemu - mogą być wyłącznie twierdzenia wskazujące, że po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie orzeczenia nastąpiły okoliczności, wskutek których zobowiązanie wygasło z powodu wykonania lub z innych przyczyn albo nie może być egzekwowane. Nie mogą być podstawą takie powództwa zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu, zmierzające do zmiany jego treści (por: uchwała SN z dnia 15 października 1968 r., III CZP 86/68). Zobowiązany z tytułu wykonawczego nie ma możliwości kwestionowania w sprawie z powództwa przeciwegzekucyjnego ustaleń faktycznych i prawnych poczynionych w postępowaniu, w którym tytuł wykonawczy został wydany. Przeciwnie przyjęcie stanowiłoby niedopuszczalną kontynuację prawomocnie zakończonych już postępowania o zapłatę (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 maja 2014 r., I ACA 31/14). Wreszcie skonstatować trzeba, że regulacja art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. ma na celu wyeliminowanie z podstawy żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego orzeczenie sądowe takich okoliczności faktycznych, które zostały pominięte w postępowaniu rozpoznawczym jako spóźnione albo nie zostały zgłoszone (por: wyrok SN z dnia 12 października 2016 r., II CSK 489/16).

W przypadku orzeczeń sądowych podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego może być zatem jedynie podstawa ujęta w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i to wyłącznie wówczas, gdy zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania lub niemożność jego egzekwowania, nastąpiły po wydaniu tego wyroku, a ściślej, po zamknięciu rozprawy (vide: uchwała SN z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 16/12). Ustawodawca wyjątek od tej zasady przewidział tylko wtedy, gdy dłużnik opiera powództwo na zarzucie spełnienia świadczenia przed zamknięciem rozprawy, jeżeli zarzutu ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny (por. wyrok SN z dnia 15 października 2015 r., II CSK 781/14). Wynikające z mocy ustawy wypadki niedopuszczalności zgłoszenia w toku postępowania prowadzącego do wydania tytułu egzekucyjnego zarzutu spełnienia świadczenia odnoszą się do ograniczenia powoływania się na potrącenie (zob. art. 493 § 3 i art. 505(4) § 2 k.p.c.) albo sytuacji współnika spółki jawnej, przeciwko któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie art. 778¹ k.p.c., jeżeli swoje zarzuty osobiste przeciwko wierzycielowi spółki (art. 35 k.s.h.) opiera na zdarzeniach sprzed zamknięcia rozprawy (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 16/12, OSNC 2012, Nr 11, poz. 129).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż powódka nie wykazała zaistnienia przesłanki ujętej w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadniającej zgłoszone przez nią powództwo przeciwegzekucyjne.

Wszak strona powodowa ani w pozwie, ani w dalszym toku postępowania, nie wskazała na żadną okoliczność, która miałaby świadczyć o spełnieniu przez nią już po wydaniu tytułu egzekucyjnego świadczenia wynikającego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 06 czerwca 2014 r., sygn. akt VI Nc-e 56319/14, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2014 roku. Skarżąca w tym postępowaniu nie twierdziła, a nadto na tą okoliczność nie przedłożyła żadnego materiału

dowodowego, świadczącego o tym, iżby roszczenie stwierdzone w przedmiotowym tytule wykonawczy, z uwagi na zdarzenie mające miejsce już po jego wydaniu, nie mogło być egzekwowane.

Lektura pozwu złożonego przez powódkę w rozpatrywanej sprawie w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości wskazuje, iż kwestionowała ona tenże tytuł wykonawczy podnosząc zarzuty koncentrujące się wokół kwestii nieistnienia zobowiązania stwierdzonego przedmiotowym nakazem zapłaty. W uzasadnieniu pozwu zarzuciła ona bowiem, że pozwany miał nie wywiązywać się należycie z łączącej strony umowy zlecenia, wobec czego brak było podstaw do wypełnienia przez pozwanego weksla stanowiącego podstawę wydanego w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 563192/14 nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Nadto podniosła zarzut niewykazania przez pozwanego w postępowaniu rozpoznawczym zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia. Tego rodzaju zarzuty strony powodowej, z uwagi na ich treść oraz charakter, nie mogły jednak stanowić - z przyczyn szeroko opisanych wyżej - podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego. Z chwilą uprawomocnienia się wydanego w sprawie VI Nc-e (...) nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, doszło do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został wydany. Z tego względu podstawą powództwa opozycyjnego skarżącej nie mogły być twierdzenia zmierzające do merytorycznej zmiany treści prawomocnego orzeczenia, albowiem nie ma możliwości kwestionowania w sprawie z powództwa przeciwegzekucyjnego ustaleń faktycznych i prawnych poczynionych w postępowaniu, w którym tytuł wykonawczy został wydany. Tymczasem tylko takie zarzuty – merytorycznie godzące w prawomocne orzeczenie - powódka zgłosiła w tym postępowaniu, co było niedopuszczalne, a w każdym razie nie mogło skutkować uwzględnieniem jej żądania.

Już tylko marginalnie wypada zauważyć, że zgodnie z art. 843 § 3 k.p.c., w pozwie powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu. Przepis ten jest źródłem prekluzji dowodowej w postępowaniu wszczętym powództwem przeciwegzekucyjnym, w którym powód wskazuje określoną podstawę faktyczną swego żądania. Obowiązkiem powoda jest przytoczenie już w pozwie wszelkich zarzutów, które mógł zgłosić w czasie wytaczania powództwa, a uchybienie temu obowiązkowi pozbawia powoda uprawnienia do korzystania w dalszym postępowaniu z zarzutów, których nie przytoczył w pozwie, pomimo istnienia takiej możliwości. Innymi słowy, podstawy powództwa opozycyjnego mogą stanowić jedynie zarzuty wskazane już w pozwie (por. wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2006 r., IV CSK 102/06; wyrok SN z dnia 21 września 2007 r., V CSK 141/07; wyrok SN z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 271/12).

Skoro powódka w pozwie nie powoływała się na okoliczność rzekomego nieskutecznego doręczenia jej odpisu nakazu zapłaty wydanego w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 563192/14, co miałyby skutkować brakiem jego prawomocności, a niewątpliwie miała taką możliwość, to jej twierdzenia w tym zakresie podniesione dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, jako spóźnione, nie mogły w świetle art. 843 § 3 k.p.c. skutkować uwzględnieniem zgłoszonego przez nią powództwa przeciwegzekucyjnego.

Na marginesie, więc już tylko wskazania wymaga, że jak wynika z dołączonych akt sprawy VI Nc-e (...), pozwana E. G. (1) wniosła w niej sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 6 czerwca 2014 roku, który został prawomocnie odrzucony postanowieniem z dnia 2 października 2014 roku.

Mając na uwadze wszystko powyższe i nie znajdując podstaw do zmiany, czy uchylecia zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy - na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację powódki, o czym orzekł w sentencji wyroku.

SSO Agnieszka Tarasiuk – Tkaczuk SSO Sławomir Krajewski SSO Mariola Wojtkiewicz